

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 36.

V Ljubljani, v soboto 5. septembra 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Nova prikazen.

Iz Kranja.

V zadnjem listu „Gorenjca“ je gospod šef zasedal narodnega konjička in gre ž njim v boj proti Nemčurjem. Največ batin dobinakoncu članka baron — Schwegel. Ker je ta članek nova prikazen v „Gorenjcu“, je vredno, da ponatisnemo dotični odstavek, ne zaradi tega, ker ondi počesani „v pravem germanskem duhu vzgojeni“ sin brata Martina Žveglja cenzurira „Gorenjca“ kot komisar c. kr. okrajnega glavarstva, ampak zato, ker kaže ta članek doslednost in politično poštenje kranjskih Tavčarjancev. Dotični odstavek se glasi:

„Ozrimo se tja gori proti najlepši slovenski pokrajini Bled-Gorje. Tam gori je doma znani voditelj kranjskih Nemcev baron Schwegel in tam gori ima svojo graščino in obširna, od slovenskih kmetov pokupljena posestva. Njegova baronska svetlost je že star, obdan z raznimi častmi in dostojanstvi, in tudi gotovega denarja ima neki toliko, da sam ne ve koliko, toda slovenske zemlje še vedno nima dovolj! Še vedno se mu cedijo po njej nemške sline in pokupil bi menda rad vso ostalo slovensko zemljo okrog in okrog, ako bi bila naprodaj, da bi jo razdelil in izročil v last sinovom majke Germanije. Teh sinov pa ni rodila germanska, ampak prava slovenska kmetijska mati in oče jim je baronov brat Martin Žveglj, tudi slovenski kmet v Zgornjih Gorjah. Baron Schwegel namreč nima svojih otrok in zato je dal sinove svojega brata vzgojiti v pravem germanskem duhu, da so se tudi ti prevrgli, kakor on, v nasprotnike in zaničevalce slovenskega naroda. Tako počenjanje pač ni lepo, značajno in plemenito, a kaj to briga njega. Nemec si zaveže oči in zamaši ušesa pred vsakim še tako opravičenim očitanjem, kadar more škodovati Slovanstvu.“

Znamenito je to, da je g. Ciril Pirc dal objaviti oni domoljubni članek v času, ko je g. dvorni svetnik Šuklje v „Slovenecu“ sijajno dokazal v treh člankih pogubnost politike dr. Ivana Tavčarja za slovenski narod, tistega nekdanj narodnega dr. Tavčarja, ki se je ob usodni uri zvezal z Nemčurji proti slovenskim bratom, zvezal s prav tistim ponemčenim baronom, katerega „Gorenjec“ imenuje „nasprotnika in zaničevalca slovenskega naroda“. Za Tavčarjem pa stoje — čujte! — naši napredni narodnjaki Pirc, Sajovic, Rakovec in njih pritikline z „odlično narodnim“ „Gorenjskim Sokolom“ vred. Kdo jih je še slišal, da bi bili kdaj obsojali zvezo „narodne stranke“ z nasprotnikom in zaničevalcem slovenskega naroda?! Mutasti so. G. Ciril je še celo v Tavčarjevem klubu deželnih poslancev in sedi v izvrševalnem odboru te preklicane „narodne“ stranke, pa si ne upa odpreti svojih ust. V „Gorenjcu“ obsoja gorjanskega barona kot nasprotnika naroda, v klubu pa pomaga Tavčarju zibati tistega, ki je „majkin“. Ali je to doslednost? Ali je to politika moža? Do vrha častite pleše je moral zarudeti naš „narodni“ starosta, ki na vatle in metre prodaja narodnost po sokolskih shodih, ko je korigiral zgoraj omenjeni članek, ako je v njegovem srcu še kaj pristnega. Kaj pomaga v listu bobnati zoper Schwegla, v deželnem zboru pa iskati ž njim zveze, jo odobravati in odpošiljati Nemca Schafferja v deželni šolski svet ter pomagati, da ima ta važna korporacija po krivdi „narodnjakov“ nemško večino! — Vrag vzemi tako narodnjaštvo in je nesi na Grintavec!

Koliko alkoholne pijače stanejo.

Alkoholno vprašanje je panoga socialnega vprašanja in ž njim neločljivo združeno, tako, da si rešitve tega ne moremo misliti brez rešitve

prvega. Socialno stanje narodov in posameznikov postaja vedno bedniše in vživanje alkohola se vedno bolj in bolj razširja po vsem svetu, pri vseh narodih ter jim požre vsako leto ogromne svote in jih uničuje ob enem moralno kakor tudi fizično.

Kakor živina se mučijo ljudje za denar, potem pa ga izdajo lahkomisljeno v žganjarni ali gostilni; trpijo lakoto in mraz, da se le pije, potem pa kolnejo „proklete“ kapitaliste, katerim sami prostovoljno polnijo denarnice. Vsakdo spozna, da te razmere niso zdrave. In kaj je temu krivo? Poleg drugih vzrokov pač lahkomiselnost in nevednost. Saj niti olikani ljudje nimajo pojma, koliko da se zapije.

Ozrimo se torej po svetu, kaj pravijo statistike o izdatkih za alkoholne pijače?

Najmoderniša in najnedolžniša pijača je dandanes pivo. Kaj je ž njim? Leta 1899. bilo je v civiliziranih državah 39.542 pivovarn, v katerih so naredili 252.280.000 hektolitrov piva, ki je stalo 6.054.720.000 kron, ako računimo hl po 24 kron (in liter po 12 krajcarjev!) Približno toliko znašajo, enoletni dohodki vseh 26 milijonov avstrijskih prebivavcev! Od te ogromne svote vzele so države za pivo 1.079.791.000 K davka.

V naši Avstriji je bilo omenjenega leta 1472 pivovarn, kjer se je pridobilo 21.291.967 hl piva; torej pride na posameznika na leto 69 litrov. Na Ogerskem sta bili samo 102 pivovarni in se je pridelalo 1.497.672 hl piva, a na posamezno osebo pride vendar 64 litrov.

Na Nemškem so imeli 20.055 pivovarn in pridelali 67.788.687 hl; povprečno je torej vsak popil 112 litrov.

Davek na pivo je znašal v naši „bogati“ Avstriji 1899. leta 74.933.490 K, vsi stroški

Nadangel Gabrijel.

(Legenda).

(Konec.)

Že je bila tema, ko sta se znovic bližala mestu. Gabrijel pravi Jožefu:

„Nocoj pojdeva prenočevati k nekemu slikarju tukaj v mestu in jaz te predstavim kot svojega brata, slovečega slikarja.“

Jožef se jame izgovarjati, kako bi mogel biti on sloveč slikar, ko še slikarskega čopiča nikdar ni imel v rokah. Toda Gabrijel ga jame spodbujati, češ, da mu hoče on pomagati.

Ko sta dospela k slikarjevi hiši, je ondi še gorela luč, in Gabrijel je potrkal na vrata. Slikar je prišel ter vprašal, kdo prihaja tako pozno po noči k njemu. Gabrijel mu odvrne, naj le spusti noter starega prijatelja. Slikar ju prav prijazno sprejme in njima da večerjo. Ko Gabrijel predstavi Jožefa kot svojega brata in slovečega umetnika, se slikar zelo razveseli, kajti kralj, ki je prebival v tem mestu, je dal razglasiti po vsej krajini, da dobi kraljevo nagrado on, ki mu naslika najzalgo sliko.

Na noč zaželi Gabrijel le eno sobo z eno posteljo za oba. Jožef je bil truden od potovanja ter je takoj šel leč in spat. In kmalu je zaspal. Gabrijel pa je bedel. Ko se je Jožef prebudil, je videl, da Gabrijel ne spi, marveč da

nekaj dela pri mizi. Delal se je, kakor bi spal ter dalje opazoval.

Ko je bil Gabrijel z delom pri mizi gotov, ga je pokril z zavojem, vlegel se k Jožefu in zaspal. Jožef, zapazivši, da tovariš že spi, je potihoma vstal, prižgal luč ter šel k mizi. Odgrnil je zavoj in kaj je videl? — Prelepo sliko Device Marije. Ta slika je imela to lastnost, da kdor jo je videl, se je takoj zgrudil na kolena in molil pred njo, Jožef je dolgo klečal pri mizi, sklepal roke in molil.

Drugo jutro pride slikar k svojima gostoma, hoteč napraviti poskušnjo za napravo slike, namenjene kralju, toda Gabrijel mu reče:

„Ni treba več nikakih naprav, kajti moj brat ima sliko že gotovo.“

Slikar gre radovedno pogledat sliko, a brz ko jo zagleda, se zgrudi na kolena, se razjoka in moli.

Nato pride žena in slikarjeva hčerka si ogledati sliko, a vsi kleče pred njo in molijo. Slikar ves navdušen zakliče:

„Nihče na svetu še ni doslej naslikal take slike, kakoršna je ta! Kralj da za njo obljubljeni nagrado.“

In slikar se napoti s sliko h kralju. Kralj skliče skupaj vso svojo rodbino, da si ogleda sliko. In vsi se zgrudijo na kolena in molijo s kraljem vred. Slikar je bil bogato obdarovan in progl-

šen za največjega slikarja v vsej pokrajini; kralj ga je dal s sijajnim spremstvom odpeljati domu.

Med tem, ko se je slikar mudil pri kralju, sta se prijatelja dogovorila, da ne vzameta nič od tega, kar da kralj za sliko in Gabrijel poroče Jožefu:

„Od vsega tega vzemi le zgolj dragoceni prstan.“

Nato še pristavi, naj snubi slikarjevo hčerko za svojo ženo, ker je bila jako zala, toda le pod tem pogojem, da tri noči po poroki ne bo doma ž njo prenočeval.

Slikar je prišel domu ter poljuboval in objemal prijatelja od veselja, ponujal njima denar, zlato in srebro, ki ga je dobil od kralja, češ, da njemu zadoščuje kraljeva hvala. Toda ona dva nista hotela vzeti ničesar, razun dragocenega kraljevega prstana.

Jožef je prosil za roko slikarjeve hčerke, toda pod tem pogojem, da tri noči ne bo doma spal. Slikar in njegova hči sta v to hvaležno privolila in Jožef je nataknil dragoceni prstan na prst svoje poročnice.

Kmalu nato se je vršila sijajna svatba Jožefova s slikarjevo hčerko. Takoj prvi dan po svatbi pove Jožef, da prve tri noči ne bo spal doma, ker ima še izvršiti nujno delo. Mladi nevesti to sicer ni bilo po volji, toda kaj si je hotela, ker si je bil že poprej izgovoril ta pogoj.

za povžito pivo pa 510,960.000 kron! Pa saj jih imamo, kaj ne, Avstrijec? Mi smo mi!

Na Ogerskem so plačali 6,404.373 K davka na pivo in splošno potrošili zanj 35,760.000 kron.

Na Nemškem znašal je isti davek istega leta 111,650.970 kron in skupni izdatki za pivo 1.626,720.000 kron; toraj „nekaj“ več, kakor kanoni!

Te številke kažejo vsaj približno, kako ogromne množine piva se vsako leto v Avstriji in Nemčiji popije in koliko to stane.

Statistika vinskega konzuma se ne da natančno določiti, ker se konsum ravna po letini, ki vsako leto ni enako dobra. Približno vsaj se da trditi, da se pridelala na svetu vsako leto 130,000.000 hl. Računimo 1 liter samo po 40 v., tedaj izdajo vinopivci celega sveta na leto okoli 5.200,000.000 kron.

Koliko se izda po širnem svetu za žgane pijače in koliko se jih popije, je nemogoče natanko določiti. Omenimo še samo, da potroši Angleška za alkoholne pijače okoli 3¹/₄ milijarde mark, Nemčija 3 milijarde, Severna Amerika 4 milijarde in naša Avstrija 2 milijardi kron. Francoska je treznejša ko Nemčija, Italija pa je sploh trezna; celo mala Švica izda na leto okoli 400 milijonov frankov.

V Avstriji se moramo posebno ozirati na pivo in žganje. Statistični podatki izpričujejo, da se je pridelalo leta 1898 na Nižje Avstrijskem 3,939.747 hl piva, torej 126 litrov na posameznika; na Gornje Avstrijskem 1,245.383 hl in 151 litrov na posameznega prebivalca; na Solnograškem 431.212 hl in 235 litrov na osebo; na Štajerskem 894.328 hl, toraj 68 litrov na posameznika; na Koroškem 212.733 hl in 57 litrov na posameznika; na Kranjskem se je popilo 89.863 hl piva, toraj pride na posameznika 18 litrov; na Primorskem so popili 75.591 hl, toraj 10 litrov na osebo; na Tirolskem in Predarliskem se je pridelalo 32.089 hl, toraj 40 litrov na osebo; na Češkem 8,514.453 hl toraj 139 litrov na osebo (sedaj pride že 145 litrov na osebo!); na Moravskem so pridelali 1,891.530 hl piva, toraj pride na posameznika 80 litrov; v Šleziji 398.310 hl, 61 litrov na posameznika; v Galiciji 1,018.929 hl, 14 litrov na posamezno osebo; v Bukovini 412.517 hl, 16 litrov na posameznika. Največ piva se popije toraj na Češkem, kjer so leta 1898 potrošili zanj okoli 204 mil. kron.

Konzum žganja se ne da natanko določiti posebno ne z ozirom na posamezne dežele, ker se prideluje špirit ali alkohol večinoma samo na Češkem, Moravskem in v Galiciji in odtod se razpošilja že obdačen v posamezne dežele. Leta 1898 našlo se je v Avstriji 1,373.325 hl čistega alkohola ali špirta, iz tega se je naredilo najmanj 5krat toliko žganja, po domače „šnopsa“; torej okoli 6,865.000 hl. In če se je točil 1 liter

Šla sta torej skupaj s prijateljem po večerji proč, daleč v gorovje, da nek osamljen grič, na katerem je stala kapelica. Tu v kapelici molil je Gabrijel na glas, a Jožef za njim. Ko se je bližalo jutro, sta se napotila domov, ne da bi bila trudna ali utrujena. Na drugi večer sta si zopet zbrala isto pot. Toda Jožefova žena je bila že vznemirjena, češ, kaj je to in kam on hodi? Oče jo potolaži.

Tretjega dne zvečer ga vendar le ni hotela pustiti od sebe. On ji je dejal, da je to že poslednja noč in delo, ki ga ima pred seboj, da mora izvršiti. Ker ga pa le ni hotela spustiti, uide ji siloma. Hčerka gre k očetu ter mu pove, da pojde za njim, češ, da mora vendar izvedeti, kam on hodi. Oče je odvrčal hčerko od te poti, toda ta se ni dala pregovoriti. Napotil se je torej tjakaj ž njo sam, ker je ni hotel pustiti same. Šla sta torej oba, oče in hčerka, od daleč za prijateljem tje do kapelice, kjer sta ona znova molila, kakor poprejšnji dve noči.

„No vidiš“, reče oče hčerki, „ali ti mar nisem prav povedal? Kako bi mogla ona hoditi po slabih potih?“

In skrila sta se za drevo, ne daleč od kapelice ter tiho čakala.

Ko je bil Gabrijel z molitvijo gotov, je prijel Jožefa za roko, peljal ga k nekemu drevesu in ga privezal z zlato verižico okrog vratu

po 60 vinarjev, da to lepo svoto čez 400,000.000 kron.

To ogromno svoto izdajo vsako leto večinoma nižji sloji za nesrečno žganje . . .

Poročila iz mest in trgov.

Iz Idrije, 1. septembra. Prišel je tisti čas, ko se marsikateri delavec ostraši, ko ga občinski sluga z rudečim listom, znamenje, da mora takoj k vojaškim vajam 14 ali 28 dni. Urok, da se naš delavec ustraši tega lista je umljiv. Najpreje je on nekako prisiljen vzeti od svojega mesečnega zaslužka predplačilo, kajti ob groznem naporu in hudi vročini pri vojaških vajah ni mogoče ob samem komisnu shajati; treba je imeti kak krajcer na strani. Glavna skrb našega rudarja, odhajajočega k vojaškim vajam je pa ta, ker med tem časom ni nič zaslužka, nobenega „šihita“. Kako se bo mnogoštevilna družina preživela? S zaničljivim posmehom bi znal ugovarjati kak „višji gospod“ češ: saj je v novem plačilnem normalu od leta 1902 tudi v tem oziru dobro preskrbljeno za delavca. Poglejmo toraj, kako so za nas naši „dobri“ gospodje preskrbeli, kadar gremo k vajam. Novi plačilni normal od leta 1902 veljaven za idrijske delavce določa, da ima delavec, ko gre k vojaškim vajam, ako ima več kakor 4 otroke 30% od svoje normalne dnevne plače, ako ima manj otrok ima manj odstotkov in ako je samec ima celih 15% svoje plače.

Prejšnji plačilni normal pred l. 1902 je pa določal, da je delavec ob vojaških vajah dobil celo neodtegnjeno množino žita za svojo družino, toda v denarjih ni nič. In ako primerjamo vrednost celega žita, ki ga je delavec po starem normalu prejel, z svoto denarja, ki ga po novem normalu dobi, tedaj se razvidi, da smo z novim normalom na slabšem. In na pritožbo rudarjev je ministerstvo odredilo, da se smejo delavci v tem oziru posluževati starega normala.

Ali niso to kričeče razmere za nas zatirane rudarje? Novi normal slabši od starega, ko že stari ni vreden piškovega oreha! Ako gre uradnik, učitelj ali paznik k vojaškim vajam, on prejme popolnoma celo svojo plačo. Zakaj bi jo delavec ne prejel? Ali ubogi delavec ni človek? Ali mar on pri vojaških vajah ne služi presvitl. cesarju? Služi mar on pri vajah kakemu privatnemu podjetniku, da se ga tako zaničljivo prezira?

Ko se vrne delavec ves utrujen od vojaških vaj s kom naj preživi sebe in svojo družino? Mar s peščico žita, ki ga dobi? Pri takih razmerah ni nikakor mogoče, da bi delavec imel spoštovanje do svojih višjih, ko mu je dobro znano, da je za druge stanove v tem oziru dobro preskrbljeno.

k drevesu, razprostrši mu roki v podobi križa. Jožef je pri tem izgubil zavest. Ko pa se je znova zbrihal, se je pritožil prijatelju, čemu ga še dalje ni pustil ondi, ker mu je bilo tako dobro . . . Tu začne prijatelj praviti Jožefu:

„Tvoja roditelja sta se pregrešila proti Bogu, radi tega dolgo nista imela otrok, pa tudi ti bi imel poginiti v svojem dvajsetem letu. Na poti bi se ti bil pridružil hudoben tovariš, ki bi te bil spravil v pogubo: radi tega sta bila tvoja roditelja vedno žalostna. Ker sta pa ne-prestano molila za te in ker tudi ti sprovaš kaj bogoljubno življenje, zato je bila prošnja tvojih starišev uslišana; namesto hudobnega tovariša bil sem poslan k tebi jaz — ki pa sem angel Gabrijel . . .“

In med tem je zginil.

Jožef se je ogledal, toda prijatelja ni videl več nikjer. Namesto njega pa je zagledal za kapelico svojo ženo in njenega očeta, slikarja. Z radostjo so se vsi trije vračali domov ter hvalili Gospoda Boga.

Čez malo časa je slikar razdelil vse svoje premoženje revežem in vsi skupaj so se napotili k Jožefovim starišem. Tu je še le veselje doseglo vrhunec, ko sta roditelja videla svojega sina živega, zdravega in srečnega. Potem so živeli v ljubezni in slogi vsi skupaj že mnogo, mnogo let.

Kaj bi se to erarju poznalo, ako bi imel delavec za čas vojaških vaj normalno dnino? In do tega tudi mora priti naj se izgovarjajo gotovi gospodje, kakor hočejo.

Našim državnim poslancem prav živo priporočamo, da se zavzamejo za to važno zadevo, ter nam pomagajo priboriti, kar nam gre.

Iz Idrije. V nedeljo je bil tu shod socijalnih demokratov, katerega sta se udeležila tudi sodruga Kopač in Breskvar. V predvečer so že imeli konferenco, kjer so se pokali, ali naj „Naprej“ še izhaja ali naj preneha. Sklenilo se je z 8 glasovi večine, da raje izstopijo iz organizacije, kot pa da bi prenehali z „Naprej-em“. Torej idrijski socijalni demokratje so si ohranili svoj list, dasi je nekaj liberalcev komaj čakalo pod oknom, da bi „Naprej“ izdihnil, in bi ga nesli takoj pokopat; a sedaj se jim to še ni posrečilo.

Na shodu je bila prva točka: „Politični položaj v Avstriji in idrijska socijalna demokracija“. O tem je govoril sodrug Kopač. V svojem govoru je pogreval le stare reči. Rekel je, da je naš politični položaj v Avstriji tako zamotan, „da ga noben hudič ne more razvozlati“. Hvalil je delavnost socijalno-demokratskih poslancev, pozabavljal čez duhovnike, zahteval, da se odpravi gosposka zbornica, označil klerikalce kot vladne kimovce, napadel poslanca Povšeta, ter miloval ubozega kmeta, kateremu eno polovico vzame pop, drugo pa eksekutor. Naposled se je spravil še nad rudniški erar, ker daje delavcem „smrdljivo“ žito in drva mesto denarja. — To je ob kratkem vsebina Kopačevega govora, in tacihi neutemeljenih napadanj in zabavljanj smo že vajeni, ker se ponavljajo na vseh soc. demokratiških shodih.

Najlepše je pa še sledilo. Za Kopačem se oglasi Kristan ter ošteva meščanske stranke — menda je mislil na veleposestnike in liberalce — ker so proti jednaki, direktni in tajni volivni pravici; nato pa pozivlje vse, naj vendar že pristopijo soc. dem. organizaciji, „ker čakajo jih resni dnevi.“

Sedaj pa poprime zopet besedo Kopač ter vzdihuje nad razporom, ki je nastal med izvrševalnim odborom in idrijskimi soc. demokrati radi „Napreja“. V svoji navdušenosti se tako spozabi, da začne napadati Kristana, katerega imenuje mladega fanta, novinca, ki hoče vse vedeti itd. Naposled vsklikne: „Kristana imate za Boga! Vsega razpora je kriva Kristanova trma. Kristan ni pravi agitator, jaz nimam vanj nikakega zupanja.“

Seveda na to Kristan tudi ni mogel molčati, in začel se je precej hud besedni boj med voditelji; pa tudi med poslušalci je zelo šumelo in vrelo. Ko je Kristan rekel: „Ako bode šlo tako naprej, pobral bodem svoja kopita ter odšel“, je med množico zagrmelo: „Nikamor! Kopač naj se zgubi!“

Na tem shodu je Kopač torej lahko spoznal, da je njegova zvezda v Idriji zatemnela, in da se je na idrijskem socijalnodemokratskem polju prikazala druga mlajša, ki tudi želi, da bi jo idrijsko socijalno-demokratsko delavstvo nekaj časa občudovalo in oboževalo. Zdi se nam pa, da čaka Kristana ista usoda kakor Kopača.

Domače novice.

Izjava. Jaz podpisani, Ivan Štefe, odgovorni urednik „Slovenskega Lista“, obžalujem, da se je z mojo vednostjo natisnil v imenovanem listu dne 10. januarja t. l. članek „Meščanska in liberalna vzgoja slovenske mladine“, v katerem se krivično očita in predbaciva gospej Franji dr. Tavčarjevi napačna vzgoja slovenske mladine s prirejanjem plesnih vaj v njeni hiši, dalje krivično namiguje, da se s takimi plesnimi vajami v hiši gospe dr. Tavčarjeve nežna mladina četudi nehoté zapeljuje v ljubavna razmerja ali celo pohujšuje. — Obžalujem in preklicujem dotični članek v celoti v to tembolj, ker nimam prav nikakega povoda količkaj dvomiti o plemenitih intencijah gospe Franje dr. Tavčarjeve gledé vzgoje mladine sploh in še posebno one, ki se zbira v navzočnosti in pod vestnim nadzorstvom starišev v njeni hiši. Ivan Štefe.

Izjava. Po prejetih pojasnilih obžalujem, da sem sprejel v tednik „Slovenskega lista“ z dne 14. februarja 1903, št. 7, letnik VIII., v predalu „Domače novice“ pod naslovom „Iz Čirčič pri Kranju“, članek, žalec Franceta Strupi iz Čirčič ter priznavam, da je nekdo drugi, ne pa France Strupi udaril nekega fanta z gnojnimi vilami po roki, ter da je v gostilni pri Bahaču v Kranju Franc Strupi ravnal v silobranu, da se je torej z dotičnim člankom delala Francu Strupiju krivica, katero s tem popravljam. Ivan Štefe.

Preziranje slovenskega jezika na Kranjskem. „Edinost“ piše: V Ljubljani sta glavna hotela oni „pri Maliču“ in „pri Slonu“. Prvi je last kranjske stavbene družbe, lastnica drugega je gospa Gnezda. Ni v enem ni v drugem teh dveh hotelov ne vidite enega samega slovenskega napisu — ni v notranjosti ni na zunanem delu poslopja! Neki Slovenec pa je nam pripovedoval ravno te dni, kako je bil (nevede, kakov duh vlada v prvo imenovanem hotelu) dospevši v Ljubljano pozno na večer, parkrat zašel v restavracijo „pri Maliču“, a ni mogel dobiti nikake postrežbe, dokler ni začel — govoriti nemški. Človek se prijema za glavo, ker vse bi umel poprej nego pa to, da je v glavnem mestu naroda takov velik lokal, v katerem ne moreš dobiti ne postrežbe ne hrane, ako govoriš — v jeziku naroda! Takov škandal je možen edino le tam, kjer je narod golobje krotke narave. Ta narav je naš greh in naša nesreča. Tudi „Slovenec“ pravi, da je to škandal. Gotovo je. Zato pa bi nujno zaprosili slovensko prebivalstvo Ljubljane, naj tudi pokaže energičnim nastopanjem, da ne trpi med sabo — škandalov. Najmanje pa, kar se more zahtevati od slehernega Slovenca je, da — ne podpira škandala. Posebno obžalovati pa je, da tako preziranje našega jezika zagrešajo javna podjetja, na katerih je interesirana tudi uprava dežele. Tako je n. pr. na dolenjskih železnicah škandal, da v vozovih še danes ni slovenskih napisov, kakor da te železnice ne bi tekle po slovenski zemlji in služile slovenskemu ljudstvu! Seveda, tudi na dolenjskih železnicah je mogočen gospod — prijatelj baron Schwegel!

Državni poslanec Robič o položaju. Voditelji štajerskih Slovencev razvijajo sedaj prav intenzivno, sedaj hvalevredno delovanje: kaj pridno zahajajo med narod, da ga uče in politično vežbajo z živo besedo. Tega dela se udeležujejo tudi deželni in državni poslanci. Na političnem zborovanju v Št. Lenartu pri Ormožu sta te dni govorila državni poslanec dr. Ploj in deželni poslanec Hočev ar; na zborovanju „Slovenskega društva“ v Hotinji vasi pa državni poslanec Robič in dr. Rosina. Poslanec Robič je, govore o političnem položaju, označil duvalizem kakor posledico pangermanskih načrtov tedanje vlade. Beust je hotel avstrijske Slovence izročiti hegemoniji Nemcev, potem, ko se je bil uveril, da je Bachova germanizacija na Ogrskem in Hrvatskem ostala brezvspešna. Ali po pogodbi z Madjari, katerim so se izročili tamošnji Slovani, je bila ustvarjena kronična bolezen, katere posledice majajo temeljne stebre države. Za nas je nagodba z Ogrsko v prokletstvo. Vsaj z gospodarskega stališča bi bila personalna unija za nas koristnejša. Govore o naredbi vojnega ministerstva, da mora moštvo tretjega leta dalje ostati pod orožjem, je povdarjal poslanec Robič, da je ta naredba sicer v soglasju z zakonom, ali vendar ni ne pravična, ne politično modra. Vojaki, obdržani pod orožjem, se ne menijo za § 8. vojnega zakona, ampak vedo le, da se je moštvo tretjega leta koncem septembra redno pošiljalo domov. Ta odredba je pa tem trša, ko je vendar naš državni zbor vsprejel vojni zakon in dovolil novince. Nemško-nacijonalna stranka je zagrešila veliko nerodnost, ker je znala usiliti v vojni zakon formulo, da je izvedenje vojnega zakona zavisno od tega, da tudi ogrski parlament vsprejme ta zakon (radi obstrukcije na Ogrskem mora trpeti sedaj prebivalstvo tudi v tej polovici.) Proti naredbi vojnega ministerstva moramo protestirati v interesu kmečkega stanu. Pomislimo le, kako bi bilo, ako bi bilo prišlo nasprotno: ako bi bili na Ogrskem dovolili novince, pri nas pa ne! V tem slučaju ne bi vojni upravi

niti v sanjah prišlo na misel, da bi radi tega kaznovala tudi Ogrje! Zamotane razmere v parlamentu bo možno razmotati le tedaj, ako se ustrezne opravičenim zahtevam Čehov. Hegemonija Nemcev preneha prej ali slej, ako se noče, da bo država sama trpela največjo škodo. Govornik je uverjen, da v bodočem državnem zboru pride do tesnega združenja slovanskih zastopnikov.

Ljubljanski Nemci — tožijo! Ljubljanski kazinotje so mnogokrat s slepoto vdarjeni! Povodom zadnje Prešernove slavnosti se je „Zvezda“ nasproti kazini zaprla, da bi ne bilo kakih rabuk pred nemškim poslopjem. Radi tega toži nemška gospoda ljubljansko mesto radi motenja zadnje fakične posesti. Dotična „pravica“ kazinska, visi itak na nitki v zraku in sedaj so gospodje toliko nesramni, da začenjajo pravdo. Tudi prav! Hočemo videti, kdo si bo zadnji mel roke v tej zadevi. Pametnemu človeku pa se vidi tako postopanje ne samo skrajno arogantno, ampak tudi skrajno brezpametno. „Respice finem“!

Važna principijelna odločba. V trdem boju za enakopravnost so storili naši rojaki na Koroškem važen korak naprej, to je, dotirali so na razne principijelne odločbe. Dne 31. avg. se je vršila kazenska razprava proti zdravniku dr. Hudolistu, ker je na god sv. Cirila in Metoda prižgal umetalen ogenj. Sodišče je obsodilo dr. Hudolista. Obtoženec je vložil priziv in prišlo je do vskligne razprave in na razpravi do jezikovnega konflikta. Ko je toženčev branitelj dr. Brejce, začel svoj obrambeni govor v slovenskem jeziku, je vstal zastopnik državnega pravdnštva, češ, da on ne umeje slovenskega jezika; zahteval je torej, naj sodišče zaukaže branitelju, da mora govoriti nemški. Na to se je vnela huda bitka med braniteljem in zastopnikom državnega pravdnštva. Ta poslednji se je postavil na absurdno stališče, da le za one stranke, ki ne znajo nemški, predpisujejo naredbe, da je po možnosti poslovati z njimi v njih materinem jeziku. Nikakor pa da to ne velja za stranke, ki znajo nemški. Dr. Brejce je imel lahek boj proti takemu stališču in je stavil zahtevo, naj se sestavi takov senat, da bodo vsi sodniki z zapisnikarjem vred umeli slovenski obrambeni govor. Sodni dvor je sklenil na to, da se razprava preloži za taliko časa, da bo možno sestaviti tak senat, čegar člani bodo vsi zmožni slovenščine. S tem smo dosegli v Celovcu lepo principijelno zmago. — „Mir“ opaža: „Tako smo zopet stopili za mogočen korak naprej na potu do enakopravnosti našega jezika, g. državnega pravdnika namestniku pa svetujemo, da naj le hitro vzame slovnico slovenskega jezika v roke, ker jo bo morda prav kmalu rabil ob sestavi — prve slovenske obtožnice!“ Mi pa pridejamo vsem Slovincem v svarilo in pouk, koliko se da doseči doslednim in odločnim nastopanjem v smislu veljavnih zakonov!

Kako delajo Nemci. Iz Celja se piše: Pisali smo že toliko in tolikrat o nemarnosti slovenskega občinstva napram slovenskim obrtnikom in trgovcem, da bi končno že skoraj moralo presedati, ali v kljub temu se razmere še niso zboljšale. Dan za dnevom prihajajo pritožbe naših ljudi, kako se jih zanemarja, da, celo prezira, češ, da se drugod dobi boljše in cenejše. Ne bi rekli nič, ako bi bilo to resnica, ali mi pač poznamo svoje ljudi in smo tudi prepričani, da izvira vse to le iz nekake domišljene boljše postrežbe v neslovenskih lokalih. Slovenec postreže ravno tako dobro, ako ne boljše, ali slovenski odjemalci so res nerazumljivi, posebno naše dame, katere vidimo dan za dnevom prihajati iz trgovin, ki nimajo slovenskih napisov. (Omenimo naj tu tamo tako po strani, da naše dame tudi v slovenskih trgovinah itd. govore skoraj izključno nemški). Kako vse drugače je to pri Nemcih. Kedaj vidite koga v kakem slovenskem lokalnu? Nikdar! Priobčili smo svoj čas vest, da se je nekemu mesarju takoj odpovedalo od nemškega hotela odjemanje mesa, ker se ga videlo, da je pil v „Narodnem domu“ četrtinko vina. Sedaj sme zopet izvedeli, da je naš mestni oče Rakusch sam pokazal, kako se ima izvajati geslo „Sviji k svojim“. On in njegovi drugi so oddali stavbo novega parnega mlina svojemu

podjetniku. Pa ne samo to. Podjetnik je moral prevzeti stavbo pod pogojem, da ne izroči nika-kega dela slovenskim obrtnikom. Ne vemo sicer, kaka kazen bi ga zadela v nasprotnem slučaju, ali to pač vemo, da je to pač strogo izvajano geslo „Svoji k svojim!“ Tako delajo Nemci, tako dela župan celjskega mesta, ali tako ne delajo naši ljudje. Slovenec, pojdi se k Rakužu učiti, kako je treba svoje ljudi podpirati, k onemu Rakužu, ki bi moral svojo trgovino zapreti, ako bi ne zahajal k njemu Slovenci. Takšne so razmere v Celju. Mi sicer riskiramo, da nas vsled te novice slavno državno pravništvo počasti z zaplembo, ali storiti hočemo svojo dolžnost, kakor je žalibog celjsko slovensko občinstvo noče storiti. Žalostno!

Iz Idrije se nam piše: Ni res, da bi mi, kakor se je to v dopisu iz Idrije v 30. številki „Slovenskega lista“ z dnem 6. julija t. l. trdilo, župan sokolsko srajco kupil; res je pa, da sem si isto, kakor tudi vsi sokolsko obleko sam naročil in jo tudi s svojimi lastnimi dohodki plačal. Avguštin Šabec, c. kr. učitelj.

Vesela vest prihaja iz Štajerske, od meje tam gori med Nemštvom in Slovenstvom. Občina Št. Ilj v Slovenskih Goricah je važna postojanka, za katero se bore Slovenci in Nemci že desetletja. V tej občini so pri zadnjih občinskih volitvah zmagali Slovenci v III. in I. razredu. Slava boriteljem na naši severni meji!

Vabilo k veliki veselici, katero priredi „Gasilno društvo v Gorjah“ v lično okrašenem smrečnem gozdu na „Pokluki“ v nedeljo, dne 6. septembra t. l. pri g. Vinku Janu v Spodnjih Gorjah. Vspored: 1. Petje veselih Gorenjcev. 2. Veliko šaljivo srečkanje za krasne dokitke iz 19. stoletja. 3. Nastop slepega Miha pri „Mrzlem studencu“ s citrami in narudnimi pesmami. 4. Šaljiva pošta iz vseh gorjanskih vasi. 5. Veliki ples v planinsko prirejeni dvorani s spremljevanjem prave domače gorjanske godbe. — Pri veselici sodeluje sl. pevski zbor z Bleda. Prosta zabava. V pokluški luknji. Pri Figovcu. Pri „Mrzlem studencu“. Tehtnica. Bengalični ogenj itd. Vstopnina k veselici 20 vin. Radodarni darovi in dobitki se hvaležno sprejemajo. Ob neugodnem vremenu se vrši veselica v torek, 8. septembra.

Sestanka hrvatskih in slovenskih abiturijentov v Spletju se je udeležilo do 150 abiturijentov. Vsprejem, ki ga je priredilo mesto dijakom, je bil sijajen. Obljubljeno nam je podrobno poročilo.

Zaklanega so našli prošli ponedeljek na Jesenicah na Gorenjskem 24 letnega hlapca Jerneja Zalokarja. Res prav zverinsko naravo hudodelca je spoznati iz dejstva, da ni samo porinil noža Zalokarju v srce, ampak ga tudi še zavrtel, da je srce popolnoma razmesaril. Čudno pa je tudi, da so pustili mrtveca cel dan ležati na licu mesta z obrazom v luži. Cel dan so se pasle muhe po njem, samo glavo so mu pokrili z zeljnatim perjem. Zvečer so ga šele prenesli v mrtvašnico. A da, fotografirali so ga tudi še prej. Nekam čudne so pač zdravstvene in druge razmere v nekaterih krajih.

Socijalni demokratje na Goriškem. Dne 23. t. m. so imeli socijalni demokratje shod na Repentabru, dne 24. avgusta v Mirnu, v nedeljo 30. avgusta pa v Komnu. Vsakdo mora priznati, da se stranka soc. demokratov na Slovenskem giblje. In mi?

Samomor orožnika. V Tapoglianu na Furlanskem ustrelil se je postajevodja orožniške postaje v Ajello, Anton Stok. Njegovo truplo so našli v gozdiču poleg vasi. Puška je bila privezana na drevesu tako, da si je mogel Stok nastaviti cev na sence in se ustreliti. Trdi se, da se je umoril radi nekega prestopka v službi. Imel je namreč o bivanju italijanskega kralja v Vidmu službo na italijanski meji in se je med službo odstranil se svojega mesta ter se podal v bližnjo krčmo. Ta prestopek je bil naznanjen Stokovim predstojnikom, vsled česar se je proti njemu uvela disciplinarna preiskava. Pred smrtjo je Stok pismeno naznanil svoj konec orožniškemu poveljništvu v Gorici, odposlal je tudi 20 razglednic prijateljem in sorodnikom.

Trutzbürg v Ljubljani. V ljubljanskih dnevnikih čitamo, da se bode v nedeljo vršil v ljubljanski kazini ustanovni shod društva nem-

ških delavcev pod imenom „Trutzburg“. — Društvo bo podružnica zveze nemških delavcev „Germania“. — Kako pravokatorično nastopajo Nemci v osrednji pokrajini slovenski, kaže že dejstvo, da so začeli dajati svojim društvom imena, ki zvane provokatorično. Na ustanovni shod pridejo tudi Nemci iz Celja.

Slovenska zmaga. V Beli pri Železni Kaplji se je vršila dne 24. avgusta občinska volitev. Izvoljeni so bili sami značajni Slovenci.

Izlet v Kamnik priredi dne 4. oktobra t. l. „Slovenska krščanska socijalna zveza“, ki priredi tem povodom poseben vlak v Kamnik, na kar že danes opozarjamo vse somišljenike in somišljenice.

Odbor trgovskega bolniškega društva v Ljubljani se je tako-le konstituiral: Ravnatelj: veletržec g. Ivan Knez; namestnik: gosp. Matej Treun; tajnik: g. Ivan Mejač; blagajnik: gosp. Alojzij Lilleg; gospodarstvo: g. Franc Terček; namestnik: gosp. Andrej Šarabon; knjigovodja: g. Franc Anderwald. Gg. Jebačin in Magdič sta člana ravnateljstva.

Izkaz posredovalnega odseka Slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani. Službe iščejo: 7 kontoristov oziroma kontoristinj, 2 poslovodja, 2 pomočnika mešane stroke, 8 pomočnikov manufakturne stroke, 7 pomočnikov specerijske stroke, 4 pomočniki železn. stroke, 3 pomočniki špec. in galant. stroke, 1 učenec. Proste službe: 2 kontorista, 4 pomočniki manufakturne stroke, 2 pomočnika mešane stroke, 3 pomočniki železn. stroke, 1 pomočnik špec. stroke, 3 učenci.

Na božji poti zblaznela. Roza Frešah iz Prihove je šla na božjo pot k Mariji Pomagaj na Brezje. Na Brezju je nenadoma zblaznela in morali so jo v varnem spremstvu odpraviti domov.

Cesta po Baški dolini je že izročena prometu. To je bilo veliko in prekrasno delo, ki je moralo premagati mnoge ovire (gre celo skozi tunel!). Cesto je izvršil domači podjetnik gosp. Anton Križnič, župan kanalski. Vsi merodajni krogi so z delom g. Križniča jako zadovoljni. — To je dokaz, da tudi med nami raste število sposobnih in podjetnih ljudi!

Nesreča v tunelu pod Kostanjevico. V torek dop. okrog 11. ure je počila ob urodu v tunel pod Kostanjevico mina, ki je bila prižgana druga; prižgali so namreč tri mine. Ta se je sprožila prezgodaj, čeprav je bila vrstica zadostno dolga. Vrgla je zemljo in druge reči v obraz delavcu Antonu Lipičerju iz Kala ter ga lahko ranila. Pripeljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov.

Najnovejše vesti.

Sarajevo. V Travniku je pogorelo 600 sloopij, mej njimi sedem mošaja. Več oseb je zgorelo.

Beligrad. V Nišu so odkrili novo zaroto častnikov, ki je organizirala častnike, kateri so hoteli, da se morilci kralja Aleksandra kaznujejo. Nad 700 častnikov je podpisalo dotično proklamacijo. 30 častnikov je aretiranih. Sešel se je ministerski svet.

Okolu sveta.

Državni proračun za prihodnje leto je izdelan ter se nahaja v rokah finančnega ministra. Proračun izkazuje 2 $\frac{1}{2}$ milijona kron preostanka. To ugodno stanje se je doseglo s prihranitvijo eksportnih premij in z zmanjšanjem obrestij, ker so se konvertirali skupni dolgovi.

Kriza na Ogerskem. Opozicija ne odneha. Ona se zaveda svojega vpliva na mase. Ona ve dobro, da je razpoloženje med Madjari tako, da jim more sugerirati narodni šovinizem v tolikih merah, kakor ravno ona hoče. Košutovci vedo, da jim ni bilo položnje še nikdar tako ugodno kakor je sedaj. In oni hočejo izkoristiti to položnje. Med državniki, ki bi mogli biti pozvani, da stopijo na čelo prihodnji vladi, se menda ni nijeden — poleg nezanesljivega in nepreračunljivega Apponyi-a — tako približal zahtevam

opozicije kakor ravno Aleksander Wekerle. Ali tudi proti njemu je začela opozicija ostro kampanjo. — Akceptiral je sicer malone vse zahteve opozicije v podstavo svojim pogojem, ki bi jih eventuelno stavljal kroni. Edino madjarski povelstveni jezik je odklonil. A še to ne morda zato, ker je proti tej zahtevi, ampak, ker ve, da v tem pogledu so oni, ki so tudi nad njim neizprosni. Ali niti dejansko identificiranje z malo ne vsemi zahtevami opozicije, niti ne dejstvo, da mu je najboljša volja tudi za dosego madjarskega povelstvenega jezika in da je od zahteve odnehal le pod težo prepričanja o nedosegljivosti; ga ne opravičujeta pred Košutovci, da bi ne nasprotovali njegovi kandidaturi. Opozicija hoče doseči vse; tudi ono, česar na Dunaju nočejo dati. Če pa že odklanjajo Wekerla, kje je kateri drugi sovražnik, ki bi potom kompromisa mogel dovesti do rešitve krize? Položaj nosi torej slej ko prej na sebi znak nerazrešljivosti in je vedno isti: razrešiti ga bo možno le z radikalno operacijo, ki bo bolela!

Sladkor bo cenejši. V kratkem bo veljal kilogram sladkorja v kosih, ki je sedaj veljal 88 do 92 vin. le 77 do 81 vin. En kilogram navadnega sladkorja, ki je veljal sedaj 86 do 88 v., bo veljal 74 do 76 vin. Za nekaj mesecev bode sladkor za nadaljnjih 9 vinarjev pri kilogramu cenejši.

Razmere na Hrvatskem. Praška „Politik“ priobčuje dopis iz Zagreba, v katerem dopisnik pojasnjuje vzroke, ki so doveli do tega, da se je zopet poojstrilo razmerje med takozvanimi „čistimi“ in drugimi skupinami opozicije. Dopisnik povdarja, da je bil sedanji moment kakor nalašč ustvarjen, da se vzbude dremajoče narodne moči, da se zapuste stare izvožene poti in krene na nove, ki morajo dovesti do zmage. Te poti so ubrali sedaj in previdno razpršenje opozicije je le vzbudilo k zavesti one moči, ki so hladno stale do sedaj v senci le prehladnega mišljenja takozvane državopravne opozicije. Mladi realisti, večinoma bivši praški dijaki, ki so se od Čehov naučili doslednosti, in žilave delavnosti, ona skupina mladih politikov, katerim se od vladne strani podtika krivda na nemirih v Hrvatski, ti so razprostrli svoja krila in so potegnili za seboj najboljše elemente. Vsa inteligenca naroda, vzbudivša se iz političnega sna, je za njimi. Ti „mladi“ so bili zadnje čase gonilna sila, a danes, ko nas je možati odbor naroda poučil, da opozicija, ki odločno nastopa proti madjarskim nasilstvom, more računati na sodelovanje naroda; se ni smelo več ostajati le pred ugibajočimi državno pravnimi razvori. Zato se je moral način boja, kakor ga volijo politiki vrsti dr. Franka, umakniti boju do noža. Oni politiki niso hoteli peroti svojega delovanja pristrizati z dolgimi programi. Zanje ni političkih dogem. V takih časih, kakor so sedanji, je boj — vse. Naloga realistom je, da temu boju dajo čim solidnejo in trdnejo podlago, in dela se na tem, da ustvarijo po vsej deželi razširjeno organizacijo. Trojica najboljših hrvatskih listov — „Obzor“, „Novi list“ in „Narodna obrana“ — delujejo že v novem duhu in najboljših duhov naroda so se že polastile zdrave realistične ideje, uvedene od naših čeških soplemenjakov. Zato nas „razpad opozicije“ ne vznemirja. Iz razvalin nejednakih elementov, ki organično že davno ne spadajo skupaj, kali in vzcvita mnogoobetajoča žetev. Eden naših najboljših agitatorjev, Stepan Radić, je po pravici vskliknil na grobu žrtev v Zaprešiću, da priprosti možje iz naroda, pogrezneni v grob, pomenjajo zarjo nove dobe: vzdramljenje naroda iz dolgega letargičnega spanja. Politični indiferentizem, ki ni bil nikjer tako izrazit, kakor pri nas do nedavno, je bil vsikdar največji sovražnik našim narodnim stremljenjem. Sedaj je premagan; sedaj porušimo tudi stebre zistema, etabliranega od grofa Khuena. Dopisnik v „Politiki“ je res pokazal na pravi vzrok, zakaj je prišlo do krize v opoziciji. Namesto neplodnega in večnega prepiranja o državopravnih programih, na kakoršen prepir bi hoteli Frank in družba tudi nadalje vezati vse sile, vso inteligenco naroda, naj stopi vspešno in pozitivno narodno delo. Tisti prepiri o zgolj državopravnih programih so bili najboljši zavezniki nesreč-

nega madjaronskega zistema. Radi večnih preprirov o programih ni opozicija nič delala. A ker ni bilo ne dela ne vspehov je masa naroda zapala v mrtvilo in v turški fatalizem. Proti temu so nastopili mladi realisti in so si s tem nakopali jezo vodje takozvanih „čistih“, ki je glavni krivec, da je bila vsa opozicija obnemogla nasproti zistemu in da je narod polagoma izgubil vso zavest o svoji vrednosti, svoji moči in svojem dostojanstvu. In morda nismo še imeli prilike beležiti momenta, ki bi bil tako značilen za Franka in njegove namene, nego je njegov srd na ono, ki se hočejo enkrat lotiti pozitivnega plodnega dela, ki edini more zrušiti madjaronski zistem in donesti narodu pravo samodoločbo in svobodo! Da bodo vedeli čitatelji, kako po stekliško preganja Frankovo „Pravo“ one, ki so iskreno udani svojemu narodu, naj povemo, kako piše n. pr. o takem človeku, kakoršen je Stjepan Radić, ki se ne plaši ne ječ, ne fizičnega trpljenja, ne duševnih muk na svojem delu za narod. O Radiću piše „Pravo“ imenuje ga licemerca, spletkarja, obdačevalca tujih žepov, ki se je klatil po tujih deželah, očita mu, da se je iz tujine vrnil praznim srcem in brez krajno sebičnostjo. Imenuje ga napadalca tujega poštenja. Očita mu, da ne delujeta nanj ne nauk ne zapadno-evropska kultura. In pravi konečno da gnilemu srcu ni laka. Kaj takega si upa „Pravo“ govoriti o Stjepanu Radiću, katerega spoštovanjem imenuje ves, lahko rečemo ves olikani slovanski svet!! Najumestneje pripominja „Obzor“: „Ko smo včeraj z uredniškimi škarjami rezali to iz „Hrvatskega prava“, smo — obrisali škarje! Res je, če si rezilo pomočil v gnoj, treba je obrisati! Za takovo postopanje, kakoršnega se „Hrvatsko pravo“ nasproti mladim poštenim realistom — ne sramuje, je umesten le ogorčen Grauterjev — pfuj!!

Posledice grdega ravnanja z vojaki. V Velikem Bečkereku je neki honvedski podčastnik na nečuden način grdo postopal z vojaki. Tako je nedavno zlostavljajl nekega rezervista. Trobentač Turčić ni mogel več gledati tega in je v jezi in ogorčenju stopil iz vrste ter pograbil za puško dotičnega rezervista in je s kopitom udaril podčastnika po glavi s tako silo, da se je poslednji zgrudil na mestu težko poškodovan. Vojno sodišče je obsodilo trobentača na smrt, podčastnika pa v dva meseca ječe in v degradacijo. Sedaj pa je cesar Turčiću odpustil smrtno kazen in je sodišče prisodilo istemu 2 leti težke ječe.

Angleški kralj na Dunaju. V ponedeljek popoldne ob 5. uri je dospel angleški kralj Edvard VII. na Dunaj. Na kolodvoru pričakoval ga je naš cesar z nadvojvodi, ministri, generali in diplomati. Ko je izstopil angleški kralj iz železniškega voza, sta se vladarja poljubila. Cesar je nato predstavil kralju nadvojvode. Potem sta cesar in kralj ogledala častno stotnijo. Godba je med tem igrala angleško himno. V dvorani kolodvora čakali so kralja drugi dostojanstveniki, katere mu je naš cesar predstavil. Odpeljala sta se v cesarjev двореc v odprti kočiji, pred katero je bilo vpreženih šest konj. Na ulici je bilo zbrano vse polno ljudstva, ki je vladarja burno pozdravljalo. V dvorcu so pričakovale kralja nadvojvodinje. Ob 7. uri zvečer je bil obed, katerega so se vdeležili poleg našega cesarja in angleškega kralja mnogi nadvojvodi in nadvojvodinje, ministri, generali in diplomati. Najprvo je napil angleškemu kralju naš cesar, povdarjajoč prijateljstvo med obema državama, ki je tem lažje, ker si niso naše in angleške koristi navskrižne. Odzdravil je na to cesarju angleški kralj in ga pri ti priliki imenoval maršalom angleške vojske.

Mesto iz stekla. Popolnoma iz stekla zidano mesto je v Severni Ameriki v bližini Yellows-one-parka. Steklo ni narejeno umetno, temuč je naravno, ki so ga naredili vulkani. Barve je temnosive, skoraj črno, sicer pa je popolnoma podobno umetno narejenemu steklu. Rezati se da na kose in ne pripuščja nikake mokrote.

Dogodki na Hrvatskem. Hrvatski list „Hrvatsko Pravo“ poroča, da so našli ubitega nekega Antona Sabliča, ki je bil glavni agitator Kumičićev pri zadnji deželnozborski dopolnilni volitvi v Zlataru. Pravnika Leitnerja so zaprli,

ker se je udeležil izgredov v Zapresiču. O izgredih v Dolenji Batini se poroča, da so jih zakrivilo orožniki, ki so brez povoda aretirali kmeta Ivo Habano ter zahtevali, naj jim pove imena provzročiteljev zadnjih nemirov. Ker je izjavil, da nič ne ve, so ga orožniki tako trpinčili, da so mu prste na roki zlomili. Haban je omedlel. Orožniki so se z bali nasledkov in so Habana ustrelili ter trdili, da so bili od več kmetov napadeni. Še le na to so nastali izgredi kmetov. Orožniki so se branili in streljali ter ranili več kmetov.

Ustaja na Balkanu. Te dni se je blizu Bitolja vršila precej huda bitka med ustaši in turškimi četami in so doživlele te slednje grozovit poraz. Ustaši so zavzeli več krajev v bližini Bitolja. Iz Aten poročajo, da so tam zaprli nekega macedonskega Bolgara, kateri je hotel odposlati v Macedonijo dva soda dinamita. V Belemgradu se je vršil velik shod, katerega se je udeležilo 8000 oseb. Govorilo je mnogo govornikov in med temi tudi en Srb iz stare Srbije in en Črnogorec. Vsprejeta je bila sledeča resolucija: „Srbska kraljevina želi, da ne bi se niti v bodočnosti izživalo komplikacij na evropskem Vstoku; nasproti sedanjemu stanju v Stari Srbiji in Macedoniji, stanju, ki žuga veliko nevarnost turškim Slovanom, ne more ostati Srbija hladnokrvna in meni, da bi v Macedoniji mogli vpostaviti mir in red le na ta način, da bi nalogo pomirjenja izročili interesiranim balkanskim državam, kateri vsaki naj bi se določila afera njenega delovanja, o tem pa naj bi se seveda upoštevala suverenost sultana. Shod je izvolil poseben odsek, kateremu je naložil, naj deluje za uresničenje v resoluciji obseženih načel. Na zborovanje je došla in se prečitela brzozavka, da so Arnavti popolnoma uničili neki srbski samostan na srbski meji in poklali vse osebe, ki so se tam nahajale. Seveda je ta vest grozno razburila zborovalce. Bolgarija in Srbija se pridno pripravljata za slučaj vojne s Turčijo. O Bolgariji se trdi, da je zadnje čase tajno jako znatno pomnožila vojaške posadke na turški meji. Te dni pa je srbski kralj Peter I. v nekem nagovoru na častnike priporočal istim, naj bodo pripravljani, ker domovina jih bo morda v kratkem potrebovala. V Carigradu se širi govoric, da je po vseh pokrajinah evropske Turčije počila splošna ustaja; vendar se tej govorici ne daje preveč vere. V četrtek in petek pričela je Turčija veliko akcijo proti ustašem. Vojaške čete so se odposlale v Nevesko, Vlahoklisuro ter na višine Peristeri in Smiljevo. Turki so po vročem boju zavzeli Nevesko, katera je bila v rokah ustašev. Iz Castorije se je v Vlahoklisuro odposlalo 6 batalijonov. Turki so se morali več dni bojevati proti ustašem, da so si odprli pot v Vlahoklisuro. V teh bojih so imeli na obeh straneh velike izgube. Proti višini Peristeri, kjer so ustaši imeli glavni tabor, odšlo je 7 batalijonov pešcev in dve bateriji. Turki pa so prišli prepozno in niso dobili več tam ustašev. V Smiljevo došlo je 7 batalijonov, ki so premagali in prepodli kakih 300 ustašev. Iz Carigrada poročajo, da je tamošnje rusko poslaništvo dobilo pretilna pisma, v katerih se preti z uničenjem vsega imetja, kar ga imajo ruski državljani v Carigradu, ako Bolgarija ne spremeni svoje Macedoncem naklonjene in Turčiji sovražne politike. Posebno pa se žuga poslaniku in konzulom.

Nemški cesar se boji za svoje življenje. Glasilo nemških socij. demokratov „Vorwärts“ je priobčil te dni članek, v katerem trdi, da se zgradi na otoku Pichelsverder grad za nemškega cesarja in za njegovo družino, ter da so dotični načrti že dogotovljeni. Cesar pa si misli zgraditi na imenovanem otoku zato svoj grad, ker se ne čuti varnega. Zaradi tega članka so urednika „Vorwärts“ zaprli ter naperili proti njemu tožbo zaradi cesarjevega žaljenja. Vkljub vsemu temu pa vzdržuje „Vorwärts“ svojo vest.

Lord Salisbury. V Londonu je umrl v soboto eden najodličnejših angleških državnikov, lord Salisbury. Rojen je bil leta 1830. Ircem je bil Salisbury neizprosen sovražnik. Zato je bil tudi sovražnik Gladstoneov. L. 1895. je prorokoval v parlamentu razpad Turčije.

Italijanski kralj in kraljica v Vidmu. Iz Brda nam pišejo: Ko je minuli četrtek itali-

janski kralj s kraljico Heleno obiskal svoje beneško mesto Videm, šlo je tje tudi nekaj Slovencev iz Brd, da vidijo lepo Črnogorko. Videli so jo in veselili so se, ker je presegala kralja. Italijani sami so priznavali, da je kralj v primeri s kraljico Heleno preveč „picolo“. Sprejem ni bil nič poseben; ni bilo slavolokov niti zastav po visokih hlohlih, le z oken jih je nekaj viselo. Ali so kaj streljali, ne vem, do mojih ušes ni prišel glas. Edina zanimivost je bila v razstavi. To ogledovati — je oškodovalo vsaj nekaj naše visoke stroške. Kako in odkod so vse te umetne stvari na razstavo prišle, ne moremo popisati, vsak radoveden naj si ogleda razstavo sam.

Nesreča na železnici. Poročevaje o strašni nesreči na železnici, ki se je dogodila v četrtek po noči pri Beano, ko so se vojaki vračali od videmskih slavnosti v svoje garnizije, rekli smo, da je vojaški vlak prehitel tovorni vlak, ki je vozil po istem tiru. To pa ni res, ampak res je, da sta si prišla vlaka drug drugemu nasproti in tako trčila skupaj. Kriv nesreče je baje strojevodja vojaškega vlaka, ki je z postaje Passian z vojaškim vlakom odšel, dočim bi moral čakati tam dohod tovornega vlaka. Pravijo, da je bil strojevodja pijan. Ako je to res, potem je revež drago plačal svojo lahkomišelnost, kajti ostal je koj mrtev, ko sta vlaka trčila skupaj. Poleg njega našel je smrt tudi kurjač, dočim se ni od tovornega vlaka nikdo poškodoval. Pogreb nesrečenih vojakov vršil se je v soboto v Vidmu na jako slovesen način. Ranjenih vojakov leži v videmski bolnišnici 57. Od teh je 9 težko ranjenih, trije pa prav nevarno. Drugih 20 ranjenih pa se nahaja po privatnih hišah in hotelih. Med temi je več častnikov.

Zmernost Leona XIII. Ko je zdravnik dr. Baumgarten prašal Leona XIII., kateri pripomočki so ga dovedli do tako visoke starosti, je rekel: „Celo življenje rabil sem in rabim še zdaj le en pripomoček in ta je: zmernost. To imam v vseh rečeh, ker ona je kraljica čednosti“. Ta beseda — zmernost — morala bi stati na prvi strani vsake zdravniške knjige.

Največji človek na svetu. Svoj čas največji človek na svetu, velikan Ehmke, se je v teh dnevih poročil z neko knjigovodko v Gross-Flintberku. Ta srečni soprog, ki je bil svoj čas največji vojak v nemškem vojstvu in je cesarja spremljal na mnogih potovanjih, meri 2.18 metra. Sedaj pa potuje po svetu ter se kaže svetu „za denar“ — in gotovo mu to več nese, kakor pa preje, ki je služil pri neki pivovarni v Kielu.

Golobje - pismonoše med Aachen - om in Rimom. Golobje - pismonoše med Aachenom in Rimom nimajo srečne poti in je baje tudi nikdar imeli ne bodo. Komaj so v Rimu izpustili 400 golobov, hitro so se napravili nedeljski lovci, da hite v Campagno. Vsi golobje, ki so prišli tako daleč, dokler nese puška, so bili postreljeni; le malo golobov je prihitelo do Alp. In v Alpah ni bilo nič boljše nego v Italiji. Lovski čas je že ondi in čudno bi bilo, če bi kak golob priletel v Aachen; kar jih niso postrelili v Italiji, gotovo jih postrele v Alpah.

Alkoholizem.

Predaval dr. med. G. Bunge v Bazelu. — Prevedel J. Kranjc (Dalje).

Sedaj pa si še oglejmo gospodarsko stran tega vprašanja. Mnogo je pokrajin v Evropi, kjer sežgo $\frac{1}{4}$ pridelanega žita v alkohol. Pa vzemimo povprečno le $\frac{1}{10}$, potem se pravi: $\frac{1}{10}$ poljedelcev se peča samo s pridelovanjem alkohola. Poljedelcev pa je v Evropi veliko nad polovico vsega prebivalstva. Če se pomisli nadalje, da so cele pokrajine, ki se bavijo izključno le z vinorejo, ki dela več stroškov, kakor dá dobička, in ki zahteva dober gnoj, kateri potem na polju manjka; pomislimo še nadalje, da moramo k pridelovavcem alkohola prištevati tudi priličen del vseh onih delavcev, kateri se bavijo z izdelovanjem poljskega orodja, kmetijskih strojev, z zidanjem kmetijskih poslopij, nadalje vse delavce v pivovarnah samih; prištejmo še k temu vse trgovce in posredovavne kupce, ki razpečavajo alkohol ter celo armado krčmarjev, natakarcjev in natakarcic, in priznati moramo:

Prav velik del — nemara desetina — vsega kulturnega človeštva se neumorno v potu svojega obraza trudi leto za letom, dan za dnevom s pridelovanjem in razpečevanjem strupa in vsi skupaj ga uživajo, da si uničujejo moči, praznijo blagajne, da polnijo ubožnice, bolnišnice, norišnice, prisilne delavnice! Je-li to res najdostojniše opravilo najnadarnejših narodov sveta, narodov, ki so podedovali kulturne pridobitve vseh stoletij.

Vprašanje je sedaj: Kaj je ukreniti napram tej neizrekljivi bedi?

Reševaje to vprašanje, trčimo nakrat ob fundamentalno nasprotje, ki je sploh v naziranju človeštva najbolj značilno, namreč: Nekateri verujejo na možnost npravnega napredka, drugi pa ne verujejo vanj; ti smatrajo možnim le umski, intelektualni napredek; zato zavračajo vsako silo, vsak „moraš“; prisiljen ne postane nikdo razumniši; npravno poboljšati se pa po njih mnenju sploh nihče ne more; povsod ostanejo povprečno povsod enako dobri in enako slabi; čemu tedaj rabiti silo? Pustimo ljudi, naj bijejo boj za svoj obstanek; neumneži propadejo, prebrisani pa zmagujejo; to je edino mogoč napredek, ki se sploh da misliti.

S pristaši te struje se ne bomo prepirali. Morali bi poseči predaleč nazaj in zašli bi preveč od svojega predmeta. Jaz pripadam k onim, katerih vera na npravnstveni napredek je trdna ko skala. Cela svetovna zgodovina nam je tega priča in res ne vem, čemu bi še sploh živeli, ko bi ne imeli tega prepričanja. Kdor mi pa v tem pritegne, mi bo tudi priznal, da niti celega naroda, niti posameznika ne moremo vzgojiti k npravnosti — razun siloma. Državna oblast naj poseže tu vmes. Če ima država pravico kaznovati hudodelstva — celo smrtjo kaznovati — ima isto pravico jih tudi preprečiti.

Dobro pač vem, da se ustavlja temu vsa liberalna učenost. „To bi bilo jerobstvo!“ A glede drugega mamila — morfija — pa ji vendar vsakdo dovoljuje to jerobovanje. Prodajati morfij je v vseh državah prepovedano. Tu tedaj v resnici varuje državna oblast posameznika pred njegovo lastno slabostjo. Prav značilno je, da se leto za letom na stotine zdravnikov uda strastnemu uživanju morfija, ker so oni edini, ki si zlahka preskrbe ta strup; samo oni niso podrejeni temu dobrodejnemu državnemu jerobstvu. Tu se vendar vsak lahko prepriča, da razumnost sama ljudi ne obvaruje. Nihče ne pozna tako natanko pogubnih posledic, ko zdravnik, in vendar je potrebno tudi njemu jerobstvo, da ga ubrani lastni slabosti.

Istotako je oderuštvo postavno prepovedano. Kaj ni li to tudi jerobstvo, omejitev osebne prostosti? In ni li oderuh tisočkrat boljši od izdelovavca in prodajavca alkohola? Prvi ugrabi svojemu bližnjiku le njegov denar, druga pa mu vzameta po vrhu še zdravje, pamet, čast in vest.

Hazardne igre so prepovedane v vseh omikanih državah. In vendar je nevarnost, ki preti ljudstvu vsled hazardnih iger, zelo, zelo majhna v primeri s posledicami pijančevanja. Kako bi sodili, ko bi kdo rekel: Za me je hazardna igra zabava; tu se najbolj pokrepčam po končanem delu, tu najdem razvedrila, to mi prežene sitne skrbi. Nevarnosti za me ni nikake, brzdam se brez težave, nikdar mi to nagnenje ne postane strast. Želim si tedaj na vsakem oglu igravnico, da lahko povsod vstopim ter se zabavam, kadar in kolikorkrat se mi zljubi. Če drugi nimajo toliko značajnosti in pehajo sebe in družino v nesrečo — kaj to meni mar!

Bodimo vendar odkritosrčni! To je uprav isto stališče, ki ga zavzema večina občinstva nasproti alkoholu. Nič nam ne pokaže človeške tesnosrčnosti v jasnejši luči, kakor pazljivo motrenje njihovega vedenja nasproti alkoholnemu vprašanju. Kako pa naj imenujemo to, ako si kdo v mislih reče: Naj le romajo leto za letom milijoni v bolnišnice, v prisilne delavnice, naj le pehajo milijoni svojce v nesrečo, naj le obupujejo in se med seboj koljejo — samo da imam jaz vsak večer svoj vrček piva — ali — samo da jaz brez dela vlečem in uživam svoje pivovarniške akcijske dividende.

Običajen izgovor, češ, saj ne najdem pohujšljivega zgloda, saj sem vendar vedno trezen in zmeren, ta izgovor zavračam. Tista prednost, da imaš samega sebe v oblasti, tista prednost, še te ne oprošča dolžnosti, vplivati z dobrim vzgledom na tiste, ki bi se mogli rešiti le s popolno zdržnostjo, z abstinenco.

Ne smemo pozabiti dejstva: **Nikoli se še ni noben pijanec otel s samim trdnim sklepom, da hoče zanaprej biti zmeren.** V vseh slučajih, v katerih se to posreči, posreči se le tedaj, ako je dotičnik prepričan, da je v odpušči vsake prve kupice njegova edina rešitev. In pijančljivost celega naroda se ne ozdravi nič inace, kakor pijančljivost posamezne osebe.

Drugič, ne smemo pozabiti, koliko se da z zgledom doseči. Ne smemo pozabiti, da pretežna večina ljudi sploh ne povprašuje po razlogih. Ne vpraša: „Zakaj naj to delam?“ temveč vedno le: „Kako pa delajo to?“ Zato se bo po zgledu imenitnih oseb več, stokrat več doseglo, ko z vsemi umstvenimi razlogi in vsem propovedovanjem.

Tisti, ki se čutijo poklicane za vzgojitelje ljudstva, naj začno vzgojevati sami sebe. Dolžnost imajo vsi omikani, posedujoči in vladajoči stanovi, da vplivajo pred vsem s svojim zgledom. Le na ta način dospemo do pravice, postavodajavnim potom postopati proti pijančevanju preprostega ljudstva. Dokler hočete samo ubožku vzeti njegovo žganje, sami pa se ne marate odpovedati svojemu običajnemu vinu, tako dolgo vam nihče ne verjame, da imate nesebične namene pri svojem prizadevanju. Edino, s čemur lahko dokažete, da vas vodijo blagi nameni, so žrtve, ki jih dejanski prinašate svoje prepričanje.

Nihče, ki se uda opojnim pijačam — naj si bo tudi samo vino in še to prav malo in zmerno — se ne more ubraniti obsodbi, da bi ne bil zapeljivec. Vsak pijanec je bil nekdanj zmeren pivec. In vsak, ki s svojim zgledom zapeljuje druge k samo zmernemu pitju, zapeljuje jih deloma tudi k nezmernosti — pijančevanju. On samo zatoči kamen po bregu navzdol in — že ni več v njegovi oblasti, ustaviti ga.

Nezmerneži, pijanci še niso nikogar zapeljali v pijanstvo. Nasprotno, njim gre zasluga, da ravno s svojim zgledom odvrtačajo od pijančevanja. Zapeljivci so — zmerneži, takozvani trezni pivci. In dokler ne neha zapeljevanje, tudi ne bo nikdar nehala nezmernost s svojimi žalostnimi nasledki, ki so bolezen, blaznost in hudodelstvo. Kdor tega noče uvideti, temu je nepoznata zgodovina boja zoper pijančevanje.

Naj bo enkrat konec besedi! Kajti govori in predavanja ne premorejo samoljubja, egoizma, ampak le boji in beda bodo jim kos, zmagala bota „kri in železo“. Francozi so takoj po svojem porazu (l. 1870.) izdali postave zoper pijančevanje. To je bil neznanen začetek. Nemci pa seveda v svojem zmagoslavju si niso niti zastavili vprašanja, kaj je neki gnilo v državi. Ni pa treba ravno boja s kanoni in bajoneti, da se odkrije ta gniloba. Že v nemanj neusmiljenem, dasi nekrvavem, takozvanem „mirnem tekmovalnem boju“, ki se bje med narodi na gospodarskem polju, se da razbrati, kaj je kje gnilega. Da je v boju med židi in evropskimi narodi treznost in vzdržnost preimenitno orodje, tega nihče ne utaji. Antisemiti bi naj vendar že enkrat pričeli svojo agitacijo pred vsem s tem, da opuste gnusno lokanje piva. — Istotako se splošno priznava, da so v tekmovalnem boju evropskih narodov pri kalonizaciji novih delov sveta, tisti veliko na boljšem, ki se popolnoma vzdržujejo alkoholičnih pijač. Znano je, da se Nemeč v Ameriki vkljub vsem svojim german-skim prednostim med drugimi narodi posebno zaradi tega izgubi, ker se na noben način ne more ločiti od svojega vrčka pive. V tem medsebojnem „mirnem tekmovalnem boju“ narodov, bodo brez usmiljenja poteptali ono pleme, ki noče zapustiti alkohola.

Od države same ne smemo pričakovati pomoči. Postavodajavni oblasti morajo zasebna društva nadelati pot. Ta društva pa morajo že kar od začetka brez okolnosti zastopati trdno in neomajano stališče popolne zdržnosti od vseh

opojnih pijač — stališče abstinence. Zgodovina antialkoholskega boja priča, da tako zvana „društva treznosti“ v vseh svojih oblikah niso dosegla ničesar ter so se s svojim pčlovičarstvom le osmešila; abstinencijska društva pa se morejo ponašati z najlepšimi uspehi. V severni Ameriki so dosegla že v več državah, da se je popolnoma prepovedalo izdelovanje in prodajanje alkoholičnih pijač, in v vseh državah zahteva dan na dan naraščajoča stranka isto. „Local Option Laws“, to so postave, ki dovoljujejo posameznim občinam, mestom ali tudi celim okrajem pravico, da smejo pridelovanje in prodajanje alkohola zabraniti. Na Angleškem je že pet milijonov takih, ki so storili obljubo, popolne vzdržnosti vseh alkoholičnih pijač. Tudi „Local Option“ postava je sprejela liberalna stranka v svoj program. Švedska šteje 300.000 abstinentov, Norveška 200.000 in Danska 100.000. Finska ima že „Local Option“ postavo in brez izjeme vse občine — z milijona ljudi — so jo vsprejele. V Švici, kjer se prideluje obilo vina, so posebne težkoče. Vendar imajo tudi tukaj abstinencijska društva že 20.000 udov in gibanje se razvija po celi deželi živahneje. Sploh se je pokazalo, da povsod, kjer se je enkrat vsprejelo načelo popolne abstinence, vse upiranje proti temu gibanju ne pomaga nič; mora in bo rastlo tako dolgo, da bomo končno dosegli v postavodajavnih zborih veliko večino in ta društva so dosegla tudi svoj smoter: popolno odpravo alkoholičnih pijač.

Ako se kdo protivi zabranitvi alkohola vsled takozvane osebne prostosti, s tem ravnanjem pokaže, da še tega vprašanja ni premislil. (Dalje prih.)

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47-31 prodaja
Janko Šink, svečar v Kranju
kg po 5 K, poštne prosto.

18 x-10

Anton Belec

v Št. Vidu nad Ljubljano

izdeluje in priporoča

cerkvene svetilnice ali stalnice
iz kositarja, ali medenine in
iz topaka

obhajilne svetilnice
pušice z zvončki

štedilna in železna ognjišča.

Prevzema
kritje streh in zvonikov.

• • • Ilustrovani ceniki na razpolago. • • •

**Spominjajte se
ljudskega sklada!**

Vsaki gospodinji

je čestitati, ki glede na zdravje, prihranek in dobri okus uporablja Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Vljudna prošnja: Pri kupovanju ne zahtevajte samo »sladne kave«, ampak izrečno vselej — Kathreinerjevo — Kneippovo sladno kavo in odjemajte jo le v izvornih zavojih, kakršnega kaže ta podoba.

Cena zavoju 50 vinarjev.
vsebina 500 gramov.

Kathreiner
Kneippova sladna kava
v polnih zrnih.
Kathreinerjeve tovarne Ltd.
Monakovo.